

SYFILIS - Fortfarande aktuell!

Marie Jonsson Edfast
Överläkare Hud och STI mott Sunderbysjukhus
120116

Syfilis

- Kallades först lues venerea (lues = pest på latin)
- Bevisat att Columbus sjömän tog med den till Europa 1493 från Amerika
- Panepidemi i Europa under 1500-talet-folksjukdom
- 1839 förstod man att gonorré och syfilis var två olika sjukdomar
- 1905 påvisades *Treponema pallidum* bakterien
- 1906 kom WR-test, Wassermans komplementbindningsreaktion
- Behandlingar: Kvicksilver, 1909 Salvarsan (arsenik),
1943 Penicillin
- I U-länder fortfarande ett hälsoproblem
- I Sverige främst importfall, finns utbrott i storstäder bland män som har sex med män(MSM)
- Antalet fall ökar i Sverige: 2007 rapporterades 240 fall (ökning med 40 % från 2006), hälften var inhemskt smittade.
- 2010 anmäldes 199 syfilisfall i Sverige.

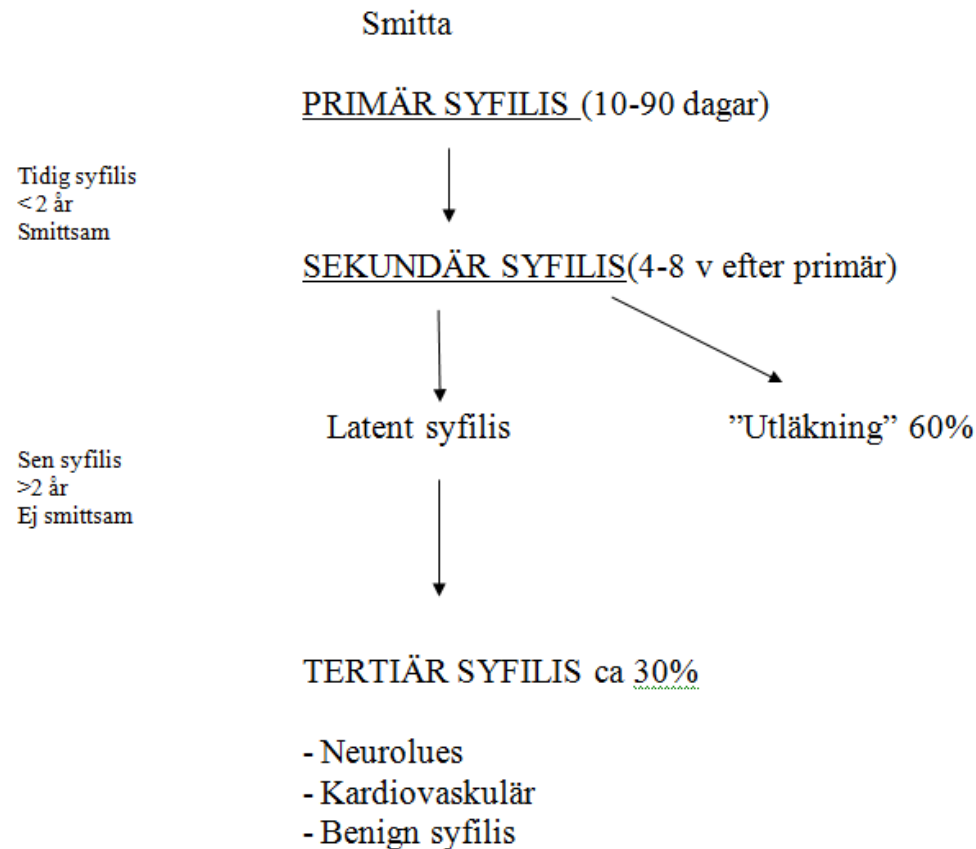
Transmission

- Syfilis smittar via sekret från syfilislesioner samt blod.
- Risken att smittas vid samlag med en person som har kliniska symtom är 50%
- Risken att smittas av familjemedlemmar via vanliga sociala kontakter förekommer inte under normala hygieniska förhållanden
- Blodsmitta är extremt sällsynt, endast vid färsk blodtransfusion
- Blodgivare testas för syfilis
- *Treponema pallidum* är känslig för intorkning, värme, vatten och antiseptiska medel men tål nedfrysning till -70 C
- Blodsmitta kan ske från gravid moder med syfilis till fostret

Bakteriologi

- Treponema pallidum går inte att odla
- Spiralformad bakterie som kan ses i mörkfälts- el faskontrast mikroskopi
- Diagnosticeras genom att påvisa antikroppar med serologiska tester

Syfilis-Stageindelning

- Tidig syfilis (primär, sekundär med symtom och asymtomatisk tidig latent < 2 år är smittsam och ska anmälas enligt smittskyddslagen och partnerspårning och behandling är obligatorisk!
- Tertiär syfilis och sen latentsyfilis äldre än 2 år omfattas inte av smittskyddslagen!

Primär syfilis

- Inkubationstid 10-90 dagar, oftast ca 3 veckor
- Utvecklar ett välavgränsat, rodnat, knappartat sår, ömmar inte och ses genitalt, analt eller i munslemhinnan
- Såret läker spontant efter 3-6 veckor
- Utvecklar ofta förstörade, ej ömmande lymfkörtlar
- 25 % av smittade patienter utvecklar inget tydligt primärsår

Sekundär syfilis

- Debuterar ca 4-8 veckor efter primärsåret.
- Bakteriemi- drabbar de flesta organ i kroppen.
- "Influensalik" trötthet, huvudvärk, halsont, subfebril.
- Svullna lymfkörtlar.
- Hudutslag, 75 % har hudförändringar av varierande grad exantem(små rodnade utslag) ofta i handflator och på fotsulor men kan vara spritt på huden utslagen kan vara lätt fjällande med röd-brun färgton
- Coudyloma lata är vätskande utslag i hudveck som är smittsamma

Sekundär syfilis

- Sår i slemhinnor mun/svalg
- Håravfall fläckvis
- Njurpåverkan
- Leverpåverkan- leverförstoring, icterus, ofta högt ALP
- CNS påverkan, lindrig meningit med cellökning, och förhöjd äggvita i liquor
- Ögonpåverkan vanligen uveit
- Ledbesvär och muskelvärk

Utan behandling läker hudutslagen på 2-10 veckor.

Diagnostik

Screeningtest

Exempel

- Treponema pallidum antikroppar (Sunderbyn)
- CMIA

Ospecifika serologiska tester

- WR= Wassermanns reaktion
- VDRL= Venereal Disease Research Lab test
- RPR= Rapid Plasma Reagin test

Specifika tester

- TPPA= Treponema pallidum agglutinat
- FTA abs
- Syfilis IgM
- TPHA

Syfilisutredning i Norrbotten

Treponema pallidum antikroppar -screening

Pos prov skickas provet till Karolinska för verifiering.

KS-analyser:

- CMIA
- VDRL
- TPPA
- Syfilis IgM

Tolkning viktig, ibland önskar lab nytt prov efter ca 4 veckor för att försöka bedöma var i sjukdomsförloppet patienten är.

Syfilisbehandling

Treponema pallidum är en av de mest penicillinkänsliga mikroorganismer som finns. Har inte utvecklat resistens trots att penicillin använts som behandling sedan 40-talet.

Det går att använda tablett penicillin V vid primär el sekundär syfilis men krävs 0,8 gx4 i 20 dagar.

Rekommendationer är att behandla med långverkande

Benzathine penicillin G 2, 4 milj enheter (8 ml) i m med 1 veckas intervall. Vid tidig syfilis ges 2 doser, vid sen latent syfilis ges 3 doser.

Alternativt Prokain penicillin 600 000 E i m i 10 -15 dagar.

Vid neurolues krävs beh med Bensylpenicillin G 3gx6 i 10 dagar följt av Procainpenicillin 1,2 milj enh i m i 20 dagar.

Vid samtidig HIV och positiv syfilis görs utredning med lumbalpunktion.

Jarisch-Herxheimers reaktion

Några timmar efter inledd syfilisbehandling får 50-80% av patienterna en febril reaktion med huvudvärk, illamående och aktivering av syfilitiska symtom.

Besvären klingar av efter 24 tim. Mekanismen är oklar men troligen immunologiska.

Efter behandlingen följes patienterna serologiskt med blodprov efter 3 mån, eventuellt 6, 12, 24 mån.

Syfilisutredning

- Patient som har symtom ex genitalt sår, misstänkt roseolutslag kontakta hudjouren ang utredning/handläggning
- Patient som saknar symtom och som är positiv vid screening vid ex flyktingenheter. Screening testet Treponema pallidum antikroppar, som analyseras på lab vid Sunderby sjukhus, kan bli falskt positivt.
Positivt provsvar på Treponema pallidum antikroppar skickas alltid till laboratoriet på Karolinska sjukhuset(KS) för verifiering och tolkning. Avvakta detta svar.
Om positiva syfilisprovsvär från KS, skicka remiss till Hudmottagningen för bedömning.

Syfilisutredning

I remissen önskas följande uppgifter:

- Anamnes angående tidigare känd syfilisinfektion/ ev behandling i hemlandet
- Språk , tolkbehov
- Tag syfilisprov på nuvarande partner
- HIV provsvar. Vid pos HIV och syfilis görs lumbalpunktion
- Känd antibiotika allergi

Informera patienten att utredning pågår angående syfilisinfektion och ordinera samlagsförbud tills provsvar anlänt från KS.

Nytt i lablistan att tidigare sekretessprover syns på annan klinik än den som tog proven from 2011

Syfilisutredning

Smittskyddsanmälan:

- Om asymtomatisk patient avvakta bedömningen på prov- svar från KS.
- Om bedömningen är tecken på aktuell el tidig latent syfilisinfektion ska den som ordinerat provet skicka iväg smittskyddsanmälan, och skicka blankett ang övertagning av behandlingsansvar i samband med remitteringen till hud mott för behandling.
- Om provsvar från KS visar tecken på äldre latent syfilisinfektion gör ingen smittskyddsanmälan.

Syfilis är endast smittsam 2 år efter primärstadiet med sårbildning. Detta innebär att äldre latent infektioner >2 år och neurolues(tertiär stadiet) ej omfattas av smittskyddslagen.

Om frågor: kontakta venerolog Hudmott tel vx 0920-282000 sök hudjour